

Conceptnota doelgroepbepaling en toeleiding uitpas met kansentarieef

Deze tekst kwam tot stand in overleg met diverse partners uit het armoedemiddenveld.

Inleiding

“Men crepeert van eenzaamheid en verveling vooraleer te creperen van honger!” Zo stelt het Algemeen Verslag van de Armoede in 1994. Dit veelzeggend citaat wijst op het belang van vrijetijdsbeleving voor mensen in armoede. Uit ervaring weten we dat toeleiding naar vrije tijd doorgaans een positief effect heeft op het psychisch welzijn en in verlengde daarvan het algemeen welzijn van mensen in armoede. Het kan een hefboom zijn om problemen op andere levensdomeinen aan het licht te brengen en door te verwijzen.

We pleiten er dan ook steevast voor ‘vrije tijd’ als grondrecht te beschouwen voor alle mensen en niet als zogenaamde luxe voor een beperkte groep. Het is van uitermate belang om speciale aandacht te besteden aan het toegankelijk maken van en toeleiden naar het vrijetijdsaanbod van *alle* mensen die de dag van vandaag in armoede leven. Dit betekent dat de doelgroepbepaling van de uitpas met kansentarieef volgend doel zou moeten beogen: *alle* Gentenaars die de dag van vandaag in armoede leven trachten te bereiken. Ook in het bestuursakkoord vinden we een omschrijving die dit uitgangspunt onderschrijft: *Sport, cultuur en vrijetijdsbesteding moeten voor iedereen toegankelijk en betaalbaar zijn (1.13)*. Daarnaast moet in de eerste plaats ingezet worden op toeleiding van de armsten en het voorzien van voldoende gevarieerd aanbod op maat.

1. Bepaling en uitbreiding van de doelgroep

Het bepalen van de doelgroep ‘mensen in armoede’ naar aanleiding van de uitpas met kansentarieef blijft een moeilijke oefening. Net als het Netwerk Tegen Armoede pleiten we in eerste instantie voor een inkomensgrens die met minimale dossierlast kan worden bepaald. Verhoogde tegemoetkoming is hiervoor een goed criterium. Het is objectief, transparant en is niet enkel gebaseerd op categorieën, maar houdt ook rekening met het inkomen. Op basis van een objectief criterium, zoals verhoogde tegemoetkoming, kan je dus zeker een eerste doelgroepafbakening uitvoeren. Ook het feit dat de uitpas met kansentarieef op basis van dit criterium automatisch zal toegekend worden, vinden we erg positief. Maar het mag echter niet beperkt blijven tot louter deze groep.

Werken met Verhoogde Tegemoetkoming als enige criterium maakt echter dat een deel mensen in armoede uit de boot zullen vallen. Zo heeft Verhoogde tegemoetkoming obv inkomen als referentiebasis het bruto belastbaar inkomen. Dit heeft als nadeel dat het gaat om inkomens van twee jaar geleden. Dit kan ervoor zorgen dat we niet werken voor de doelgroep die we in eerste instantie trachten te bereiken: het inkomen van mensen kan ondertussen gedaald zijn (job verloren, scheiding, ...) of het inkomen van mensen kan ondertussen gestegen zijn tot boven de inkomensgrens waardoor ze nog steeds in aanmerking komen (jong afgestudeerden).

Verder zijn er nog steeds hiaten verbonden aan verhoogde tegemoetkoming op basis van inkomen. Zo is er nog steeds geen automatische toekenning, gaat het statuut heel erg strak om met bepaalde samenlevingsvormen, vallen mensen met een precair verblijfsstatuut uit de boot, enzovoort. Al deze facetten maken dat een deel Gentenaars die momenteel in armoede leven en op dit moment baat hebben bij een uitpas met kansentarieef er geen aanspraak op kunnen maken.

Om ervoor te zorgen dat de uitpas met kansentarieef effectief de juiste doelgroep bereikt, zouden we dus beter werken met het **huidig besteedbaar inkomen**. Wij zijn ons ervan bewust dat het voor een stad als Gent niet haalbaar is *enkel* te werken met huidig besteedbaar inkomen op basis van

bijvoorbeeld een sociaal onderzoek. Dit zou enorm tijdrovend zijn en een onverantwoord kostenplaatje met zich meebrengen. In combinatie met het criterium 'verhoogde tegemoetkoming' is dit echter wel haalbaar.

Het voorstel vanuit de stad Gent om aan Verhoogde Tegemoetkoming een extra criterium op basis van schuldenlast (al dan niet in schuldbemiddeling) toe te voegen, is een eerste goede stap richting deze uitbreiding. Hierdoor zal reeds een extra groep van mensen die momenteel in armoede leeft bereikt worden.

Maar ondanks deze uitbreiding zullen nog steeds heel wat mensen die de dag van vandaag effectief in armoede leven, maar niet voldoen aan deze criteria, uit de boot vallen. Wil de uitpas met kansentarieef zijn effect op de vicieuze cirkel van armoede effectief bereiken, dan is het uitermate belangrijk dat dit medium zo goed als mogelijk de huidige doelgroep tracht te bereiken.

2. Inkomensgrens berekend op het huidig besteedbaar inkomen

Indien we dus met de uitpas met kansentarieef de hele groep van mensen in armoede de kans willen geven om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod, dan is er meer nodig. Volgens ons is er slechts één mogelijkheid: mensen de KANS bieden om op basis van het huidig besteedbaar te laten instappen in de uitpas met kansentarieef. Dit kan aan de hand van een beperkt sociaal onderzoek op basis van objectieve criteria.

Kijken we naar steden en gemeenten om ons heen waar men zich eveneens engageert om een uitpas te realiseren, dan zien we dat de overgrote meerderheid van deze steden en gemeenten mensen in armoede op een alternatieve manier, naast de harde criteria, de kans bieden een pas te verkrijgen. De manier waarop dit gebeurt, is zeer divers: toekenning via een vereniging, sociaal verslag obv een gesprek, aanleveren van alle inkomsten en uitgaven op alle diverse levensdomeinen, enzovoort.

Deze inspirerende praktijkvoorbeelden en de gevolgen ervan brachten ons tot het uitgangspunt dat de invoering van een sociaal onderzoek steevast gestoeld moet zijn op volgende criteria: het is objectief en transparant, het heeft het huidig besteedbaar inkomen als basis en het is participatieverhogend én tegelijk drempelverlagend.

2.1. Hoe moet het sociaal onderzoek eruit zien?

- objectief en transparant

Het sociaal onderzoek moet zo opgebouwd zijn dat iedereen obv dezelfde objectieve criteria beoordeeld kan worden. Objectief wil ook zeggen dat deze criteria gebaseerd zullen zijn op cijfers en daardoor vergelijkbaar zijn.

- gebaseerd op het huidig inkomen

De grote troef van een sociaal onderzoek is dat het gebaseerd is op de huidige situatie. De gegevens die in het sociaal onderzoek aan bod komen, moeten dan ook gebaseerd zijn op het huidig inkomen en uitgaven (bijvoorbeeld van de laatste 2 à 3 maanden).

- participatieverhogend & drempelverlagend

Met participatieverhogend bedoelen we dat de baten die men beoogt (het bekomen van een uitpas met kansentarieef en deze ook effectief gebruiken) in verhouding moeten staan met de kosten die men moet opbrengen om deze pas te bekomen. Indien een onderzoek uitermate gedetailleerd is en mensen enorm veel moeite moeten doen om de nodige bewijsstukken bij elkaar te zoeken, dan zullen deze inspanning een drempel betekenen voor de participatie. We pleiten dan ook voor een zo beperkt mogelijk sociaal onderzoek.

Instrumenten/tools

Er bestaan reeds heel wat voorbeelden van een mogelijk sociaal onderzoek/verslag. Het warm water uitvinden, hoeven we dus zeker niet meer te doen. Eén van de instrumenten dat het meest aansluit bij onze uitgangspunten is het onderzoek dat men in Aalst (vierdewereldgroep mensen voor mensen) hanteert (zie bijlage 1). In het kader van dit onderzoek moet men niet alle uitgaven gedetailleerd bewijzen. Het onderzoek bekijkt de globale inkomsten, trekt daar de grootste uitgaven (wonen en energie) vanaf en bekijkt met welk resterend bedrag men moet rondkomen om alle kosten op de overige levensdomeinen te dekken.

De voordelen van dit onderzoek zijn:

- De afname van het onderzoek is beperkt in tijd (half uur)
- De bewijslast is minimaal (inkomen, onderhoudsgeld en eventueel extra medische kosten, energiefactuur en huur/afbetaling)
- Het is objectief en transparant
- De kosten/baten staan in evenwicht waardoor het participatieverhogend en drempelverlagend zal werken
- Het onderzoek is gebaseerd op het huidig inkomen, waardoor de juiste doelgroep effectief bereikt kan worden.

Om te bepalen of iemand al dan niet in aanmerking komt voor een uitpas met kansentarifief zou je evenzeer te werk kunnen gaan met de Vlaamse budgetstandaard. Dit is de link naar de budgetstandaard: <http://193.191.186.169/remi/berekening.php>. Deze budgetstandaard geeft de hoeveelheid geld weer waarover iemand binnen een bepaalde gezinssituatie moet beschikken om op een menswaardige manier te kunnen leven. Het inkomen dat dan vergeleken kan worden met deze standaard is de som van het huidig inkomen (loon, vervangingsinkomen) van de laatste 3 maanden vermeerderd met het kindergeld. De budgetstandaard is enorm gebruiksvriendelijk. Het enige wat je hoeft te doen, is het aantal gezinsleden invullen en op verzenden klikken. De budgetstandaard geeft dan meteen weer over welk bedrag dit gezin zou moeten beschikken. Door het aanpassen van de woonprijzen naar de Gentse context, kan je deze budgetstandaard transformeren naar een Gentse budgetstandaard.

De voordelen van dit onderzoek zijn:

- De afname van het onderzoek is zeer beperkt in tijd
- De bewijslast (inkomen + kindergeld) is nog beperkter dan bij het onderzoek van Aalst
- Het is gebaseerd op een realistisch Vlaams/Gents verhaal en niet op een overkoepelend Europees verhaal
- De kinderen worden binnen dit onderzoek zeer realistisch in beeld gebracht. Zo wordt een onderscheid gemaakt tussen een voorschools kind, een kleuter, een kind dat naar de lagere school gaat, enzovoort. Hierdoor is de berekening nog nauwkeuriger en sluit ze beter aan bij de werkelijkheid. Conclusie: 10 seconden invulwerk, levert een resultaat op met een enorm gedetailleerd, nauwkeurig en realistisch overzicht.
- Het is objectief en transparant
- De kosten/baten staan in evenwicht waardoor het participatieverhogend en drempelverlagend zal werken
- Het onderzoek is gebaseerd op het huidig inkomen, waardoor de juiste doelgroep effectief bereikt kan worden.
- De budgetstandaard wordt jaarlijks geïndexeerd en om de 4 jaar herzien. Op basis van focusgroepen met mensen in armoede en onderzoek worden de cijfers aangepast. Het is dus geen statische tool, maar een tool in evolutie die zich voortdurend adapteert aan de werkelijkheid.

Het nadeel van dit onderzoek is dat het uitgaat van een relatief goede gezondheid en geen schulden. In overleg met de ontwerpers (Universiteit Antwerpen) is het mogelijk aanpassingen uit te werken zodat ook effectief rekening gehouden kan worden met realistische huurprijzen, hoge medische kosten en schulden. Vanuit het Netwerk Tegen Armoede zullen hieromtrent de eerste contacten gelegd worden.

2.2. Enkele belangrijke nabeschouwingen

- Het basisprincipe van een sociaal onderzoek is hoe dan ook dat iedereen de **KANS** moet krijgen om deel te nemen, maar dat niet (in een zelfde mate) hoeft te doen. Niet kunnen deelnemen is uitsluiting, niet willen deelnemen is een keuze. Daarom moeten we voor de (nog) niet participierenden volop kansen creëren om zelf te kunnen uitmaken of en waaraan ze willen deelnemen. De uitbreiding van de doelgroep op basis van een sociaal onderzoek zal geen stormloop veroorzaken. Aanvankelijk zal dit vooral gaan over de mensen die in het verleden reeds aansluiting vonden via 8020. Indien zij voldoen aan de vooropgestelde criteria van het sociaal onderzoek zullen ze hun participatie aan het vrijetijdsaanbod zoals voorheen kunnen verder zetten. Ook de nieuw bereikte mensen zullen op die manier op een correcte en eenduidige manier naar het vrijetijdsaanbod toegeleid kunnen worden.
- Het sociaal onderzoek moet gestoeld zijn op het solidariteitsprincipe. Mensen die in dezelfde situatie verkeren (vandaag de dag in armoede leven) krijgen gelijke kansen. Dit zal het tevredenheidsgevoel en gelijkheidsbeginsel voeden in plaats van een gevoel van ongelijke behandeling.
- De kost van de afname van het sociaal onderzoek en het effect ervan (een verhoging van deelname van mensen in armoede aan het kansentariaf) moet zeker in verhouding staan tot het resultaat ikv armoedebestrijding. Het vereist ook de aanvaarding dat het hier zowel om een doel als om een middel kan gaan, bijvoorbeeld tot het leggen van sociale contacten of tot het aanleren van vaardigheden.
- Vanuit de ervaringen in Aalst en andere steden en gemeenten is gebleken dat het eerste contact in het kader van het sociaal onderzoek vele mogelijkheden biedt. Niet enkel mensen wegwijs maken in het vrijetijdsaanbod, maar ook doorverwijzing bieden op het vlak van andere levensdomeinen.

3. Wat met mensen die geen inkomen kunnen aantonen?

Het toewijzen van een uitpas met kansentariaf op basis van het huidig besteedbaar inkomen, bovenop het toekennen van een pas obv verhoogde toekenning en schuldenlast, maakt dat een zeer groot deel van de Gentenaars die momenteel in armoede leven effectief de KANS zullen krijgen om een uitpas met kansentariaf te bekomen. Maar wat als deze Gentenaars over geen inkomen beschikken? Dit kan bijvoorbeeld gaan over mensen die hun verblijfspapieren net aanvragen of wie hun verblijfspapieren nog niet of niet meer in orde zijn, mensen die nog geen vaste woonplaats gevonden hebben, mensen die financieel nog niet sterk staan en nog geen recht hebben op een andere tegemoetkoming, enzovoort. Op basis van de huidige criteria vallen zij momenteel uit de boot.

Nochtans is de meerwaarde van deelname aan het vrijetijdsaanbod (tot op heden obv de 8020-regel) reeds uitvoerig aangetoond: het werkt drempelverlagend om deel te nemen aan het maatschappelijke leven via een aanbod dat mensen in staat stelt om Nederlands te oefenen, mensen met dezelfde interesses te ontmoeten, netwerken uit te bouwen, engagement op te nemen, enzovoort.

Hierbij zien we ook belangrijke linken naar het bestuursakkoord:

- Stimuleren tot oefenkansen Nederlands in de vrije tijd (oa actiepunten 9.1 en 10.37)

- Een toegankelijk vrijetijdsaanbod voor alle jongeren (oa actiepunten 9.8 en 11.22)
- Via de vrijetijdspas kunnen ook jongeren eenvoudiger deelnemen aan sport en cultuur (11.22)

We stellen dan ook voor dat deze mensen via een gestandaardiseerde en eenvoudige doorverwijsbrief die ze kunnen aanvragen bij een beperkt aantal erkende organisaties en diensten (mogelijke voorbeelden zouden kunnen zijn: Kom-Pas Gent, De Dienst Asiel- en Vluchtelingenbeleid van de stad Gent, vzw Jong, Hand in Hand vzw, werkgroep vluchtelingen, De Tinten en Huize Triest). In deze brief tonen de erkende organisaties en diensten aan dat de persoon/personen in kwestie over geen inkomen beschikken én in een preciaire situatie leven. Dit is dus een verklaring op ere met een minimale bewijslast. Met deze doorverwijsbrief kunnen ze dan een vrijetijdspas bekomen.

Ook binnen deze context kan het toeleiden van mensen op het vlak van vrije tijd een hefboom zijn naar het aanpakken van problemen op andere levensdomeinen. We pleiten er dan ook voor om mensen zonder inkomen die leven in een preciaire situatie toe te voegen aan de bestaande categorieën.

4. Toeleiding

4.1. Inleiding

Dan rest ons nog de vraag wie zich moet engageren om dit sociaal onderzoek af te nemen en waar mensen zonder inkomen met hun doorverwijsbrief heen moeten? Een vraag waar we ons in deze conceptnota niet noodzakelijk hoeven over uit te spreken. De keuze voor de uitbreiding van de doelgroep is een principekwestie, de uitwerking ervan is kwestie van een vertaling naar de praktijk. Maar we zouden graag van de gelegenheid gebruik maken om op deze vragen wel in te gaan. Zo past het toekennen van een uitpas met kansentariaf op basis van een sociaal onderzoek of een doorverwijsbrief perfect in het kader van toeleiding. Deze toeleiding is cruciaal wil men ervoor zorgen dat mensen die recht hebben op een uitpas met kansentariaf deze ook effectief zullen afhalen en gebruiken. We verklaren ons nader ...

4.2. Toeleiding en haar deelaspecten

Toeleiding is meer dan aangepaste communicatie en informatie. Toeleiding houdt alle extra inspanningen in die nodig zijn om mensen tot duurzame participatie te brengen.

Hierbij kunnen we een onderscheid maken tussen ‘het aanbod naar de mensen brengen’ en ‘de mensen naar het aanbod brengen’. Onder het ‘aanbod naar de mensen brengen’ verstaan we het volgende: op maat informeren over de uitpas en het vrijetijdsaanbod, het toekennen van de uitpas met kansentariaf, wegwerken van praktische drempels: informatie opzoeken over vervoer, tickets, ...). ‘De mensen naar het aanbod brengen’ heeft te maken met het wijzen van mensen op hun rechten, het organiseren van kennismakingsactiviteiten zoals groepsuitstappen, wegwerken van sociale en psychische drempels (proactief nadenken over interesses en talenten, in groep gaan, ...), op zoek gaan naar en inzetten op mensen die het meest omkadering nodig hebben, enzovoort

4.3. Lessen trekken uit het verleden en gedeelde ervaringen

Sociale organisaties nemen steeds vaker een rol op als brug tussen het vrijetijdsaanbod en mensen in armoede. Enerzijds omdat de vraag toeneemt: steeds meer mensen vinden de weg naar de huidige kortingssystemen. Dit heeft tot gevolg dat de vraag naar informatie over het aanbod en omkadering toeneemt. Anderzijds omdat het tot hun missie behoort om drempels voor mensen in armoede weg te werken, maar vaak ook omdat andere actoren dit van hen verwachten.

Er zijn echter grenzen aan de draagkracht van sociale organisaties. Deze staan niet in verhouding tot de exponentiële groei van de vrijetijdsparticipatie(projecten). Je kan slechts x aantalmensen bedienen per ingezette werkkraft. Een ander gevaar schuilt hem in het feit dat een groei van het bereikte publiek enerzijds en een groei aan bekendheid van het uitgebreide aanbod anderzijds, ervoor zorgt dat niet meer kan worden ingezet op (het zoeken van) mensen die de meeste omkadering nodig hebben. Momenteel wordt erg veel ingezet op 'het aanbod naar (een beperkte groep) mensen brengen', waardoor er steeds minder ingezet wordt op 'de mensen naar het aanbod brengen'. Verder zijn sociale organisaties ook niet de plaats waar een sociaal onderzoek moet gevoerd worden.

Sociale organisaties willen zeker werken voor een brede doelgroep en zijn ook zeer opgetogen met het feit dat ze door een vrijetijdsaanbod met omkadering een ruime doelgroep bereiken, maar er moet rekening gehouden worden met de beperkte capaciteit.

Zo stuiten we binnen de uitwerking van de uitpas met kansentariaf steevast op hetzelfde hiaat. Het is een gemiste kans dat toeleiding niet expliciet vermeld wordt als te begroten kost, want ervaringen in andere steden en gemeenten wijzen uit dat wanneer dit aspect niet wordt begroot, het effect van de pas voor mensen in armoede in de uitvoering sterk beperkt blijft.

Voorbeeld Antwerpen: Het kansentariaf gekoppeld aan de A-kaart bleek een lege doos. Toen vanuit het stedenfonds structurele middelen vrij gemaakt werden voor 2 trekkers voor 3 bestaande vrijetijdsloketten, nam de participatie van mensen in armoede aan het vrijetijdsaanbod aanzienlijk toe.

Voorbeeld Aalst: Als je meer tijd en middelen hebt, kun je ook meer investeren in echt geïsoleerde mensen. Wij hebben bv vanuit het stedenfonds 1 jaar iemand kunnen inzetten, en dat heeft heel veel opgeleverd. Het gaat dan ook over mensen die recht hebben op het kansentariaf, maar van dit recht geen gebruik maken.

En dus willen we heel uitdrukkelijk een voorstel doen omtrent toeleiding én in het verlengde daarvan meteen een antwoord bieden op de vraag omtrent de afname van het sociaal onderzoek.

4.4. Vrijetijdsloket: het aanbod naar de mensen brengen

Zoals we eerder beschreven is één van de cruciale aspecten in het kader van de uitpas en vrijetijdsparticipatie het aanbod naar de mensen brengen. Uit ervaring weten we dat dit enorm tijdrovend is. De afgelopen jaren is hier vanuit de verenigingen en andere partners vanuit het armoedemiddenveld enorm op ingezet. Zowel de Zuidpoort als vzw SIVI zijn bijvoorbeeld van start gegaan met een vrijetijdsloket. Om het haalbaar te maken, richten deze loketten zich momenteel in hoofdzaak naar de eigen leden. Met de huidige middelen is een uitbreiding niet mogelijk. Desalniettemin zit er heel wat potentieel in dit soort initiatieven.

Voorbeeld vanuit vzw SIVI:

onlangs kregen we binnen vzw SIVI de vraag vanuit het justitiehuis of we iemand die net de gevangenis heeft verlaten wegwijs konden maken in het huidige vrijetijdsaanbod. De persoon in kwestie was een groot deel van zijn sociaal netwerk verloren en wilde dit graag opnieuw uitbouwen. Daarbovenop wilde hij aftoetsen hoe hij zijn vrijetijdsleven, ondanks zijn beperkt inkomen, weer invulling kon geven.

We krijgen hoe langer hoe meer van dit soort vragen, maar kunnen ze helaas niet allemaal beantwoorden wegens tijdsgebrek.

Een vrijetijdsloket: wat is dat?

Een vrijetijdsloket is een ontmoetingsplek omtrent vrije tijd dat zich richt naar alle mensen, maar speciale aandacht heeft voor mensen in armoede. Het heeft als doel mensen op maat te informeren over de uitpas en het vrijetijdsaanbod in het algemeen. Een loket brengt het aanbod dus naar de mensen. Het voorziet een aantal handvaten waardoor het op maat de doelgroep van mensen in armoede zal trachten te bereiken.

Op maat informeren

In eerste instantie biedt dit vrijetijdsloket een opportuniteit naar communicatie. We vrezen dat er veel tijd en middelen zullen geïnvesteerd worden in algemene communicatie omtrent de uitpas, terwijl er altijd een persoonlijke vertaling zal moeten gebeuren naar mensen in armoede. Er moet gewaakt worden voor een te grote investering in communicatie die mensen in armoede toch niet zal bereiken.

Een vrijetijdsloket is een middel om mensen op maat wegwijs te maken in het vrijetijdsleven. Het is een loket waar een professionele werkkraacht en een team vrijwilligers klaar staan om mensen (in armoede) te helpen bij het zoeken naar antwoorden op al hun vragen omtrent de uitpas en vrije tijd. *Wil je een uitpas aanschaffen, maar je weet niet hoe? Wil je een uitpas leren gebruiken? Wil je weten welke bus of tram je moeten nemen naar jouw favoriete voorstelling? Wil je weten wat er in de buurt allemaal te doen is? Wil je graag naar een voorstelling, maar weet je niet hoe eraan te beginnen?*

Een vrijetijdsloket kan maandelijks een aantal activiteiten in de kijker zetten die interessant zijn wat het veel makkelijker maakt om te kiezen. Voor vele mensen in armoede is plannen op lange termijn vaak praktisch niet mogelijk. Beknopte informatie om de maand of om de 2 maanden is vaak veel beter. Het vrijetijdsaanbod kan in kaart gebracht worden volgens onderstaande tabel:

	Cultuur	Jeugd	Sport
Gemeentelijk aanbod	Theater,concert, ...	Speelplein werking	Buurtsport
Verenigingsleven	Amateurgezelschappen	Jeugdbeweging	Judoclub, ...
Privé organisaties	Cinema, concerten, ...	Festivals,...	Fitness,bowling, ...
Individueel	Stadswandeling	Speelpleintjes, ...	Wandel en fietstochtjes, ...

Deze wisselwerking kan ook een lokale dynamiek op gang brengen waarbij het lokale aanbod beter tot bij de mensen gebracht wordt en de mensen ook de weg vinden naar het lokale aanbod. Zo kunnen lokale vrijetijdsaanbieders uitgenodigd worden om tijdens het loket over hun vrijetijdsaanbod te komen voorstellen. Dit geeft de kleine, lokale vrijetijdsaanbieders de kans om meer bekendheid te krijgen. Maar ook mensen van sport-, jeugd- en socioculturele verenigingen kunnen hun organisaties en hun activiteiten komen toelichten. Ook het stedelijk aanbod kan extra in de kijker gezet worden.

Voorbeeld Brede school

Via brede school worden bijvoorbeeld geregeld proevertjes georganiseerd waarbij vrijetijdspartners uit de buurt zorgen voor een tijdelijk aanbod op scholen in de wijk. De scholen verwijzen hierbij de kinderen door. Dit soort aanbod zorgt vaak voor een doorgroei naar het reguliere vrijetijdsaanbod. Deze proevertjes kunnen bijvoorbeeld aangekondigd worden in het loket.

Voorbeeld jeugddienst

Zo kan bijvoorbeeld iemand van de jeugddienst uitleg komen geven over het lokale, stedelijke aanbod.

Omgekeerd kunnen vanuit het loket ook plaatsen (zoals scholen) in de wijk voorzien worden van informatie omtrent het aanbod.

Voorbeeld vanuit Aalst:

De betrokkenheid van de scholen binnen dit lokale verhaal is cruciaal. Zo worden in Aalst de scholen geregeld voorzien van een document met een aanbod aan buitenschoolse activiteiten in een straal van een kilometer rondom de school die worden uitgehangen in een display met vermelding van het kansentariaf. Ook brede school zou hierbinnen een taak kunnen krijgen.

Tenslotte kan er ook informatie omtrent vervoer gegeven worden.

Ontmoeting

Ontmoeting en onthaal staan centraal. Tijdens het vrijetijdsloket is er steeds de mogelijkheid om een tas koffie te drinken en een babbel te slaan. In die gemoedelijke sfeer worden antwoorden gezocht op alle vragen. Op die manier wordt niet enkel schriftelijk te werk gegaan, maar spreek je ook mensen aan. Dingen moeten lezen is voor veel mensen een drempel.

Vanuit dit loket is er ook een optie voor het uitwerken van bijvoorbeeld een buddysysteem waarbij mensen met en zonder armoede-ervaring samen op uitstap gaan. Verder kan er ook gewerkt worden met ambassadeurs: iemand met armoede-ervaring die deelneemt aan vrije tijd; hij/zij kan over zijn haar ervaringen komen vertellen. Mensen kunnen hun ervaringen omtrent vrije tijd delen, elkaar stimuleren om de goede praktijken op te pikken. In die zin is een vrijetijdsloket een lerend netwerk.

Mobiel

Een vrijetijdsloket kan een vaste standplaats hebben, maar is vooral ook mobiel. Zo kan het zich op een vaste tijdstip verplaatsen naar een neutrale plaats in een wijk.

Afname sociaal onderzoek

Een vrijetijdsloket is een ideale plaats voor de afname van een sociaal onderzoek (zie 2). Ook mensen zonder inkomen zouden hier terecht kunnen voor het aanvragen van een pas op basis van een doorverwijsbrief.

Ons voorstel

Ons voorstel is dan ook dat de stad middelen vrij maakt voor personeel om één wijkoverschrijdend vrijetijdsloket uit te bouwen. Dit vrijetijdsloket heeft speciale aandacht voor alle Gentenaars in armoede. Het loket heeft enkele vaste openingsmomenten (stadswinkel?), maar is ook mobiel en heeft om de X aantal tijd een zitdag in de diverse wijken. Deze zitdag is steeds op een neutrale plaats, bijvoorbeeld in de buurtcentra. Dit kan ook voor de buurtcentra een enorm potentieel opleveren aan nieuwe mensen. Op die manier is het vrijetijdsloket niet verbonden aan één vereniging of organisatie. Het werkt overschrijdend, waardoor het geen stigma heeft. Anderzijds lijkt het wel zinvol én nodig om hierop personeel te werk te stellen met ervaring in de armoedesector. We raden ook ten stelligste aan dat mensen in armoede de werking van het loket kunnen evalueren en bijsturen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen aan de hand van een vertegenwoordiging in een stuurgroep. Enkel op die manier ontwikkel je een aanbod voor, door en op maat van de beoogde doelgroep.

Er wordt koffie voorzien en er is gelegenheid tot ontmoeting. Het loket heeft dus niet enkel een informatieve, maar ook een ontmoetingsfunctie.

Tenslotte biedt dit loket diverse mogelijkheden. Tijdens de lokale zitdag in de wijken van Gent kan ook het lokale aanbod uit de wijk extra in kaart gebracht worden.

De sociale onderzoeken zoals vooropgesteld in deze nota zouden vanuit dit vrijetijdsloket afgenomen kunnen worden.

Het voordeel van een loket georganiseerd door de stad Gent is dat alle informatie over de uitpas met kansentarium en het aanbod op een eenduidige, objectieve, correcte manier én op maat verspreid wordt, dat er ruimte is voor ontmoeting, dat het lokale aanbod in de kijker gezet wordt, dat de sociale onderzoeken op een correcte, niet stigmatiserende manier gebeuren en dat het loket niet langer verbonden is aan één of meerdere armoedeverenigingen.

Dit voorstel sluit nauw aan bij wat reeds omschreven staat omtrent toeleiding in het bestuursakkoord: *We maken ook werk van toeleiding naar cultuur en sport voor mensen die verkiezen dit individueel te doen (1.13).*

4.5. Sociale organisatie: de mensen naar het aanbod brengen

Indien dit vrijetijdsloket gerealiseerd kan worden, kunnen de sociale organisaties opnieuw meer inzetten op hun centrale doelstelling in het kader van vrije tijd: namelijk de mensen naar het aanbod brengen. Dit kan gebeuren door groeps participatie, door het in kaart brengen, bespreekbaar maken en wegwerken van sociale en psychische drempels, door in gesprek te gaan met mensen die zich het recht ontzeggen, door op zoek te gaan naar en te motiveren van mensen die geen gebruik maken het aanbod, door de effecten van vrijetijdsparticipatie bespreekbaar te maken, door ervaringen te delen, enzovoort. Vrijetijdsparticipatie is in dat opzicht een proces waar mensen de kans moeten krijgen om te groeien.

4.6. 1 + 1 = 3!

Het staat natuurlijk buiten kijf dat een succesvolle uitwerking van een overkoepelend vrijetijdsloket een wisselwerking vereist tussen het loket enerzijds en het armoedemiddenveld anderzijds. Zo zullen sociale organisaties bijvoorbeeld in groep naar het loket gaan en samen systemen van vrijwilligers, buddysystemen en ambassadeurs kunnen uitwerken. Anderzijds kan het loket doorverwijzen naar sociale organisaties indien ze problemen op andere levensdomeinen ervaren. Zoals we in het verleden wel vaker merkten is vrije tijd vaak een hefboom naar het aanpakken van problemen die zich situeren op andere levensdomeinen. Tenslotte kunnen sociale organisaties en het loket samen drempels in kaart brengen en trachten weg te werken.

Hoe dan ook zal deze samenwerking de kans op een duurzame vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede verhogen en een lerend netwerk met een versterkende, lokale dynamiek op gang brengen.

5. Conclusie

Het mag nogmaals gesteld worden dat we vanuit de armoedesector opgetogen zijn met de komst van een uitpas met kansentarium. Het is een uniform, transparant en duidelijk systeem dat willekeur vermijdt en alle mensen in armoede dezelfde kans geeft op het vlak van vrijetijdsparticipatie.

Maar ... We kunnen ons niet (volledig) vinden in de afbakening van de doelgroep zoals die momenteel omschreven wordt. Deze is helaas beperkt tot Verhoogde Tegemoetkoming en schuldenlast. Dit is een eerste goede afbakening, maar schiet als representatie van de Gentse groep mensen in armoede helaas tekort.

Binnen deze conceptnota omtrent de uitpas met kansentarium vragen we een uitbreiding van de doelgroep op basis van enerzijds het huidige inkomen. Dit zou idealiter kunnen gebeuren op basis van een beknopt sociaal onderzoek dat gestoeld is op objectieve gegevens, het huidige inkomen en dat drempelverlagend en participatieverhogend werkt. We bieden 2 mogelijke tools aan: het onderzoek van de vierdewereldgroep mensen voor mensen in Aalst en de budgetstandaard. Anderzijds vragen we een uitbreiding van de doelgroep voor mensen die over geen inkomen beschikken. Deze groep van mensen kan bij een beperkt aantal organisaties een doorverwijfsbrief aanvragen voor het bekomen van een vrijetijdspas.

Lagere prijzen en een goed werkend passysteem zijn broodnodig, maar zullen op zich maar weinig mensen in armoede helpen om hun recht op cultuurbeleving waar te maken. Zowel aan het bekomen en het gebruik van de uitpas, als aan de deelname aan het vrijetijdsleven an sich, zijn heel wat drempels verbonden. Actieve toeleiding en begeleiding zijn dus onontbeerlijk om van de uitpas met kansentarium een succesverhaal te maken. Hierbij maken we een onderscheid tussen enerzijds het aanbod naar de mensen brengen, wat verwezenlijkt kan worden door een overschrijdend vrijetijdsloket en anderzijds de mensen naar het aanbod brengen waar sociale organisaties en basiswerkingen hun schouders kunnen onderzetten.

We geloven er steevast in dat deze uitbreiding van de doelgroep en de uitwerking van dit concept omtrent toeleiding de uitpas met kansentarium tot een succesverhaal kan maken.

Deze conceptnota is een eerste denkoefening. We zijn ook steeds bereid tot overleg om onze ideeën verder uit de doeken te doen en te verfijnen. We hopen dan ook dat een verdere constructieve samenwerking mogelijk is teneinde elke Gentenaar maximaal te laten genieten van zijn recht op vrijetijdsparticipatie.

Alvast bedankt!

Met vriendelijke groeten,

De Beweging van mensen met een laag inkomen en kinderen
De Zuidpoort
KRAS vzw
Vzw Jong
Hand in hand
Kom-pas Gent
Samenlevingsopbouw Gent vzw
Toontje
CAW Oost-Vlaanderen (regio Gent-Eeklo)
Netwerk Tegen Armoede
Vzw SIVI

6. Bijlage 1 (criteria uitpas aan kansentarieef – 4de wereldgroep mensen voor mensen Aalst)

De criteria voor een kansentarieef/UiTPAS aan kansentarieef

(= 80% van het socio-vitaal minimum > CSB - 15/12/98
+ laatste aanpassing op 01/02/13¹)

Bedoeling: KANSEN bieden om deel te nemen aan het socio-culturele leven in Aalst en omgeving, om zo het isolement te doorbreken.

Wie komt in aanmerking?

- mensen die een inkomen hebben, lager dan:

alleenstaande 60-plusser/volwassene (<i>Europese armoedenorm</i>)	1.000,00 €
koppel	1.186,84 €
2 volwassenen en 1 kind	1.466,88 €
2 volwassenen en 2 kinderen	1.629,53 €
2 volwassenen en 3 kinderen	1.749,57 €
1 volwassene en 1 kind	1.181,47 €
1 volwassene en 2 kinderen	1.312,15 €
1 volwassene en 3 kinderen	1.412,15 €
+ per volgend kind:	+ 92 euro bijtellen

Deze bedragen mogen met maximum 30 euro overschreden worden om recht te hebben op een kansentarieef

- mensen die in collectieve schuldbemiddeling zitten of budgetbeheer/budgetbeleiding met hoge schuldenlast.

Het inkomen:

- is de som van:
  - de inkomsten en vervangingsinkomsten met een zekere continuïteit
  - het onderhoudsgeld dat men ontvangt (voor zichzelf + voor de kinderen)
- er wordt rekening gehouden met:
  - extra-medische kosten (die niet terugbetaald worden door het ziekenfonds)
  - schulden (→ meestal via budgettering)
- er wordt geen rekening gehouden met:
  - studiebeurzen
  - kindergeld
  - verzekeringen (behalve in het geval van een familiale verzekering)
- ivm spaargeld: tot 6200 euro is dit vrijgesteld voor het leefloon → dezelfde norm hanteren: indien méér, geen kansentarieef.

zie keerzijde → →

¹ Aanpassingen o.m. wegens indexeringen: 2% in juni 2003, oktober 2004, augustus 2005 en oktober 2006 + januari 2008 + op dat moment ook 2% stijging leefloon + aanpassing september 2008; indexering oktober 2008 aangepast vanaf 01/03/09 + voor alleenstaande Europese armoedenorm; indexering oktober 2010 aangepast vanaf 01/11/10; indexering juli 2011 aangepast vanaf 01/07/2011 + 01/03/12 - laatste indexering op 01/02/13 + sindsdien ook de '75 euro per extra kind' (11 indexeringen op toegepast + afgerond).

Hoe wordt rekening gehouden met zware huisvestings- en energiekosten?

- Als het bedrag van de huurprijs (of afbetaling van een huis) 1/3 van het inkomen overschrijdt, wordt dit in mindering gebracht van het inkomen om te vergelijken met de norm. Er kan maximum 300 euro ofgetrokken worden via deze 1/3 regel.
- Als mensen **een eigen huis** bezitten dat afbetaald is, wordt het inkomen met 1/5 verhoogd om te vergelijken met de norm (afbetaling van een huis wordt beschouwd als vergelijkbaar met de huur die anders betaald wordt).
- Om rekening te houden met **hoge energiefacturen** geldt de volgende regeling: we bekijken de totale energiefactuur en als de persoon boven het bedrag in de rechterkolom van onderstaande tabel zit, trekken het verschil (de totale energiefactuur - het bedrag in de rechterkolom) af van het inkomen²:

Tabel verwarmingskosten

Type woning	Gemiddelde verwarmingskost <i>(gas/mazout/elektriciteit → maakt niet uit)</i>	Gemiddelde elektriciteitskost	Totaal energiefactuur
Rijhuis/hoekwoning	213 euro (-100% van 128 euro)	50 euro	263 euro
Halfopen/vrijstaande woning	240 euro (-100% van 144 euro)	50 euro	290 euro
Appartement	153 euro (-100% van 92 euro)	50 euro	203 euro

² Deze berekening gebeurde op basis van cijfers van het gemiddeld energieverbruik van de VREG - dit werd gezamenlijk afgesproken op de regiovergadering ivm de kansencriteria van 13/02/12.